

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia kuntalaisella on suhteessa kotikuntaansa?
2. Tammikuussa 2010 työllisyysaste Suomessa oli 65,5 prosenttia. Pääministeri Matti Vanhasen toinen hallitus asetti tavoitteeksi nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin.

Mitä tarkoittaa työllisyysaste, ja millä tavoin sitä pyritään nostamaan?

3. Kotitalouksien velkaantumisaste on noussut Suomessa nopeasti jo 1990-luvulta lähtien. Maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2005 lähtien, ja näillä on myös keskimäärin aiempaa useampia maksuhäiriömerkintöjä henkeä kohden laskien. Vuoden 2009 alkupuoliskolla yli puolet yksityishenkilöille annetuista velkomustuomioista koski tili- ja kertaluottoja ja rahoitusyhtiösaatavia. Tutkijat Kati Rantala ja Heta Tarkkala totesivat *Yhteiskuntapolitiikka*-lehdessä (1/2010): ”Ongelmiin johtava luotoilla velkaantuminen ei katso ikää eikä sosiaalista asemaa.”

Millaisia syitä suomalaisten kotitalouksien velkaantumiseen on, mitä seurauksia maksuhäiriöillä on, ja miten maksuvaikkeuksiin joutuneita pyritään auttamaan? Käytä tarkastelusi tukena yllä olevia tietoja velkaantumisen kehityksestä.

4. Mitä eri yritysmuotoja on olemassa, ja miten ne eroavat toisistaan?
5. Millaisiin toimenpiteisiin omaisten tulee ryhtyä, kun heidän läheisensä kuolee? Tarkastele asiaa oikeudelliselta kannalta.
6. 15-vuotias Sami ja hänen ystävänsä 14-vuotias Jussi halusivat päästä kesäksi töihin. Sami on päättänyt hakeutua töihin hampurilaisketjuun, joka etsi internetissä nuoria vuorotyöhön päivä- ja iltavuoroihin. Samin vanhemmat epäilevät, onko työ hänelle sopivaa, mutta Sami itse katsoo voivansa päättää asiasta. Jussi puolestaan on harrastanut karting-ajoa, ja hänen setänsä on tarjonnut Jussille töitä autokorjaamossaan. Jussin yksinhuoltajaäidin mielestä Jussi kyllä tuntee autot, eikä hän näe tämän työhön menolle mitään esteitä.

Tarkastele poikien aikomuksia oikeudelliselta kannalta.

7. Alla on kaksi kannanottoa kansallisvaltioiden ja niiden osa-alueiden suhteista Euroopan unioniin.
- Vertaile alla olevia kannanottoja siitä, millaista Euroopan unionin politiikka jäsenvaltioitaan ja niiden alueita kohtaan on. (3 p.)
  - Miten suurten ja pienten jäsenvaltioiden asema eroaa EU:ssa, ja mitä seurauksia eroilla on? (3 p.)

”Albert Camus kirjoitti, että jos Euroopalla ylipäänsä on olemassa tulevaisuus, se on mahdollista ainoastaan kansallisvaltioiden kautta. Olen samaa mieltä. EU on pirun keksintö, ja kun siihen vielä lisätään suomalaisten poliitikkojen lammasmainen toiminta, meillä on pian kypäräpakko saunassa. (...) EU haluaa lopettaa eurooppalaisen identiteetin. Ehkäpä suomalainen identiteettikin vain korostuu sitä enemmän, mitä uhatumpi se on. Sama pätee muihinkin maihin.”

Elokuvaohjaaja Aki Kaurismäki, *Voima* 10/2005

”[Euroopan unionia] on pidetty uutena supervaltiona, joka uhkaa muun muassa jäsenmaiden kulttuurisia erityispiirteitä. Asia on nimenomaan päinvastoin. Monikulttuurisena poliittisena yhteisönä, jossa millään valtiolla tai ryhmittymällä ei ole ehdotonta valta-asemaa, EU on vahvistanut kaikkien alueellaan elävien ihmisryhmien elinmahdollisuuksia. (...) Innokkaimmat EU:n kannattajat tulevat Skotlannista, Baskimaasta ja Bretagnesta.”

Tutkija, kirjailija Jarkko Tontti, *Hiidenkivi* 6/2008

8. Millaisia vaikutuksia Euroopan unionin jäsenyydellä on ollut vuosina 2004 ja 2007 siihen liittyneiden Euroopan maiden kehitykselle?

- +9. Oheisissa tekstiotteissa käsitellään tasavallan presidentin asemaa Suomen poliittisessa järjestelmässä.
- a) Vertaile Tarja Halosen, Sauli Niinistön ja Matti Wibergin kannanottoja presidentin asemasta ja valtaoikeuksista. (3 p.)
  - b) Selosta tasavallan presidentille nykyisessä perustuslaissa kuuluvia valta-oikeuksia sekä erittele nykyisten valtaoikeuksien säilyttämistä puoltavia ja vastustavia näkökohtia käyttäen tukena tietojasi Suomen poliittisen järjestelmän kehityksestä. (6 p.)

”Taloustutkimuksen YLE Uutisille tekemä kysely kertoo, että vallan siirtäminen presidentiltä hallitukselle ei saa tukea [kansalaisilta]. (...) Tiukimmin presidentin valtaa puolustavat SDP:n (93 prosenttia) ja vasemmistoliiton (84 prosenttia) tukijat, mutta myös presidentin valtaoikeuksien karsimista innokkaimmin ajavan kokoomuksen äänestäjistä valtaosa (70 prosenttia) puolustaa presidentin valtaa.”

Yleisradion uutinen 17.12.2009, www.yle.fi (8.3.2010)

”En pidä sitä hyvänä, että presidentti on itsevaltiias. Mutta en pidä hyvänä myöskään, että itsevaltiias on pääministeri. (...) Kansalaisilla on mahdollisuus valita kahdesti: valitaan eduskunta ja valitaan presidentti. Hallitus on pääasiallinen toimija, mutta sidoksissa molempiin. (...) Joidenkin mielestä olisi parasta, että kaikki valta pitäisi keskittää yhdelle taholle, mieluiten miehelle, niin sitten ei ole epäilyksiä kuka päättää asiasta. (...) Mutta tämä nykyinen tilanne on demokratian sietämätöntä moniarvoisuutta, joka on vain pakko kestää.”

Tasavallan presidentti Tarja Halonen, *Helsingin Sanomat* 31.1.2010

”Minusta kannattaa kyllä aika herkällä korvalla kuunnella hänen [presidentti Halosen] mielipiteitään. (...) 300 000–400 000 suomalaista enemmän käy äänestämässä presidentin vaaleissa kuin missään muissa vaaleissa, ja kun näin ajatellaan, niin varmaan ajatellaan, että sillä äänestämällä olisi joku merkityskin.”

Eduskunnan puhemies Sauli Niinistö 20.12.2009, www.yle.fi (8.3.2010)

”Presidentti-instituutio on poliittisen järjestelmän toiminnalle kaikinensa enemmän haitallinen kuin hyödyllinen. Koska vallassa olevaa presidenttiä ei voi sen enempää hänen valtakautenaan kuin sen jälkeenkään saattaa erityiseen poliittiseen vastuuseen, hänelle on delegoitu valta ilman vastuuta. (...) Valta- ja vastuusuhteiden tulee kypsässä kansanvallassa olla selvillä. Meillä näin ei nyt ole. (...) Vahvan presidenttiyden perustelut eivät enää päde, sillä vahva presidentti on itse asiassa este halullemme selkeyttää suomalaista demokratiaa.”

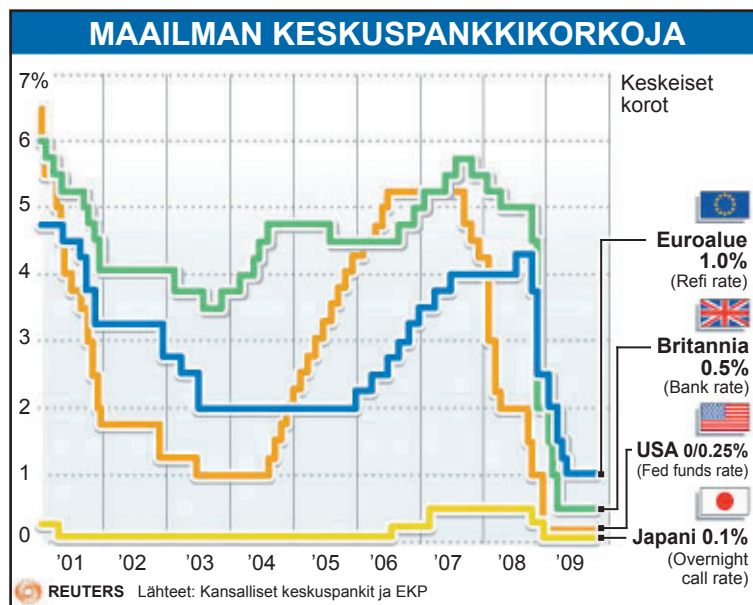
Valtio-opin professori Matti Wiberg, ”Presidenttittä paras”, teoksessa *Presidentinvaalit 2006*, toim. Isotalus & Borg (2007)

- +10. Oheisessa tekstiotteessa Euroopan keskuspankin (EKP) pääjohtaja Jean-Claude Trichet selostaa EKP:n neuvoston tekemää korkopäätöstä helmikuussa 2010. Oheinen kuvio kertoo EKP:n sekä Yhdysvaltain, Ison-Britannian ja Japanin keskuspankkien ohjauskorkojen kehityksen vuosina 2001–2009 (ohjauskorot ilmaistu prosenttiyksikköinä).
- Mitä keskeisiä muutoksia ohjauskoroissa on tapahtunut kuvion osoittamana ajanjaksona? (2 p.)
  - Millä perusteella Trichet'n mainitsemien seikkojen voidaan väittää tukevan arviota, että ohjauskorot olivat ”tarkoituksenmukaisella” tasolla? (3 p.)
  - Pohdi yhtäältä EKP:n ja toisaalta Yhdysvaltojen keskuspankin ohjauskoron muutosten vaikutuksia Suomen kansantalouden kannalta. (4 p.)

”Normaalien talous- ja rahamarkkina-analyysiensä perusteella [EKP:n] neuvosto päätti jättää EKP:n keskeiset korot ennalleen. Tämänhetkiset korot ovat edelleen tarkoituksenmukaiset. Tammikuun 14. päivä 2010 pidetyn kokouksemme jälkeen käytettäväksi tulleiden kaikkien tietojen ja analyysien perusteella hintakehityksen odotetaan pysyvän kurissa (...) Uusimmat tiedot ovat myös vahvistaneet sen, että euroalueella taloudellinen toimeliaisuus jatkoi kasvuaan vuodenvaihteessa [2009–2010]. Jatkoa ajatellen neuvosto odottaa euroalueen talouden kasvavan maltillista vauhtia 2010. Elpyminen on todennäköisesti epätasaista ja näkymät edelleenkin epävarmat. Rahamarkkina-analyysin tulos vahvistaa arvion, että inflaatiopaine on keskipitkällä aikavälillä vähäinen.”

(käännös)

EKP:n pääjohtaja Jean-Claude Trichet tiedotustilaisuudessa 4.2.2010

Lähde: graphics/thomsonreuters.com (11.2.2010)

Kuviossa EKP:n ohjauskorko on merkitty sinisellä, Britannian keskuspankin vihreällä, Yhdysvaltain keskuspankin oranssilla, ja Japanin keskuspankin ohjauskorko keltaisella värillä.